

Mezioborovka

INFORMAČNÍ BULLETIN
O MEZIOBOROVÉ SPOLUPRÁCI

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Modré dveře
TERAPEUTICKÉ CENTRUM

Tvorba tohoto textu byla podpořena z dotace Evropského sociálního fondu a je jednou ze součástí celkových výstupů projektu s názvem Rozvoj-kvalita-profesionalita, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_023/0001398. Text je veřejně přístupný a lze jej volně využívat pro účely praxe sociálních služeb.

ÚVOD

Milé čtenářky, milí čtenáři, kolegyně, kolegové, držíte v rukou bulletin, jehož cílem je informovat o tom, co je mezioborová spolupráce, jak může vypadat, k čemu může být dobrá a jak by mohla probíhat, kdybyste se rozhodli spolupracovat s naší organizací, potažmo s organizacemi, které poskytují sociální služby. Informace v tomto bulletinu jsou jen základní a měly by poskytnout rámcovou představu o tom, co všechno se pod termínem mezioborové spolupráce schovává.

CO TO JE MEZIOBOROVÁ SPOLUPRÁCE?

Mezioborová spolupráce je takový způsob práce, při kterém se více odborníků podílí na společné práci. Ať už se jedná o společnou práci na určitém výrobku, nebo společnou práci s člověkem. My se v tomto textu budeme věnovat jen tématu společné práce s lidmi. Tito různí odborníci (sociální pracovníci, lékaři, střední zdravotnický personál, kliničtí psychologové, logopedi, policisté aj.)

přitom mohou být zaměstnání v jedné organizaci, nebo mohou být z organizací různých. V odborné literatuře je definic mezioborové spolupráce poměrně hodně. Jedna z nejobecnějších tvrdí, že lze tento způsob práce popsat jako „mezilidské procesy, skrze které příslušníci odlišných disciplín spolupracují na dosažení či produkování společných cílů či výstupů“.

Z toho plyne především to, že pokud se mezioborová spolupráce využívá, různí odborníci spolu musí v určených (pravidelných i nepravidelných) intervalech komunikovat, domlouvat se na společném postupu a ověřovat, jestli a jak je společně domluvený cíl práce naplňován.

JAK MŮŽE MEZIOBOROVÁ SPOLUPRÁCE VYPADAT?

V odborné literatuře se rozlišují tři formy mezioborové spolupráce. Rozdíl mezi nimi je především v tom, jak moc spolu různí odborníci spolupracují a jak moc jsou navzájem zastupitelní. Zkusíme si ukázat jejich rozdíly na příkladu pana Kamila, který potřebuje najít a získat práci. Sdělujeme, že se domnívá, že byl z poslední práce propuštěn neoprávněně na základě pomluvy, kterou na sociální síti rozšířil někdo z jeho kolegů. Pan Kamil mluví také o tom, že se mu po propuštění těžko spí, nemá energii na to, zařizovat si běžné věci, bojí se jít na úřad práce.

VARIANTA 1: pan Kamil spolupracuje pouze s psycho-terapeutem, se kterým hledá cesty, jak se vyrovnat s tím, co zažil a jak může najít sílu si vyřizovat to, co potřebuje. Stejně tak se věnují tomu, zda pomluvu nějak řešit nebo neřešit dál (např. podáním trestního oznámení kvůli podezření na spáchání trestného činu Pomluvy (§ 184 Trestního zákoníku). Spolu s terapeutem se domlouvají na tom, že v případě dlouhodobějších potíží se spánkem vyhledá psychiatra – v takovém případě se o mezioborovou spolupráci **nejedná vůbec**. Pan Kamil využívá služeb jen jednoho odborníka, byť se v rámci této spolupráce baví také o podpoře dalšími odborníky.

VARIANTA 2: pan Kamil spolupracuje se sociálním pracovníkem, který mu pomáhá vyhledávat práci (včetně psaní motivačních dopisů a CV). Zároveň využívá služeb psychoterapeuta ve stejné organizaci, který ho podporuje ve zvládnutí toho, co zažil. S právníkem se domlouvají na tom, zda má nebo nemá smysl řešit pomluvu přes Policii ČR. Pan Kamil se v rámci domluvy došel také poradit s psychiatrem, zda je už vhodné nasadit medikaci s ohledem na jeho špatný spánek. Sociální pracovník, kromě své práce, koordinuje navíc pouze využití služeb různých odborníků (psychoterapeut, právník) – v takovém případě se jedná o tzv. **multidisciplinaritu**. V této formě mezioborové spolupráce je jeden pracovník odpovědný za koordinování poskytování všech služeb, ale odborníci spolu příliš nekomunikují, nedomlouvají se na postupu. Sledují sice stejný cíl, ale pracují vlastně každý zvlášť.

VARIANTA 3: pan Kamil se na úvodní schůzce potká se sociálním pracovníkem, kterému sdělí, co ho tíží a co by potřeboval. Před druhou schůzkou sociální pracovník řeší s psychoterapeutem a právníkem možnou spolupráci a na schůzce samotné pak všichni společně (i s klientem) mluví o tom, jak budou postupovat. Sociální pracovník, právník a psychoterapeut s klientem stanovují cíl spolupráce a průběh poskytování služeb. V rámci jednoho setkání se pak společně dohodnou na tom, že pan Kamil podá trestní oznámení na PČR. Toto trestní oznámení s ním jde podávat sociální pracovník a společně se pak domlouvají na užší spolupráci s Policií ČR. V průběhu další spolupráce společně zhodnocují, jak se mění situace Kamila a čeho společně dosáhli. V průběhu spolupráce hovoří o přizvání psychiatra na jednu ze společných konzultací stran možné vhodnosti nebo nevhodnosti medikace – v takovém případě se jedná o **interdisciplinaritu**. V ní se různí odborníci společně domlouvají na tom, jak je možné klienta podpořit. Společně hledají, jaké postupy práce by mohly být účinné a v průběhu spolupráce spolu komunikují.

VARIANTA 4: v podstatě začíná stejně jako varianta 3. Pan Kamil se potká se sociálním pracovníkem, kterému popíše, jaké má těžkosti a čeho by rád dosáhl, co by se mělo změnit. Stejně probíhá i druhá konzultace – tedy společné setkání všech zúčastněných a domluva možného cíle. Dále se pak ale sociální pracovník, psychoterapeut a právník společně radí o postupech své práce a vzájemně se ve svých postupech ovlivňují. Sociální

pracovník tak dává nápady a návrhy práce psychoterapeutovi i právníkovi a stejně tak činí právník i psychoterapeut. Výsledkem je, že jsou do jisté míry navzájem zastupitelní a vlastně vymýšlejí nový postup práce nad rámec jejich vlastních odborností – v tomto případě se jedná o **transdisciplinaritu**. V ní odborníci překračují hranice svého oboru a v některých případech se i střídají na pracovních místech.

K ČEMU TO MŮŽE BÝT DOBRÉ?

Mezioborová spolupráce není vždy nezbytně nutná. Pro její aplikaci je potřeba zvážit (kromě všeho, co je popsáno v části Co to stojí?) také to, zda je možné dosáhnout cíle i jiným způsobem než společnou prací odborníků více profesí. To si lze ověřit položením si několika různých otázek (v závorce za otázkou je odpověď, která naznačuje, že by bylo možná vhodné mezioborovou spolupráci zvážit či realizovat):

KLÍČOVÁ OTÁZKA:

Zvládnou klientovi pomoci s daným problémem sám?

Pokud je odpověď NE, mezioborová spolupráce by mohla být vhodná.

DALŠÍ OTÁZKY, KTERÉ MOHOU POMOCI SE ROZHODNOUT

- ▶ Potřebuji vědět, co s klientem dělají ostatní odborníci pro zvážení svých vlastních postupů práce? (ANO)
- ▶ Může práce ostatních odborníků komplikovat to, čeho chci s klientem dosáhnout já, pokud se nedomluvíme na společném postupu? (ANO)
- ▶ Zajímá mě, jak se na situaci klienta dívají další odborníci a chtěl bych s nimi pohledy na klienta sdílet průběžně? Bylo by to pro klienta užitečné? (ANO)

Pokud jste si odpověděli na klíčovou otázku NE, a na další otázky ANO, pak je to přesně ta situace, ve které by bylo vhodné mezioborovou spolupráci zvážit, a to s ohledem na další faktory, které jsou popsány v následující části (viz Co to stojí?).

PROČ SPOLUPRACOVAT

Pokud byste se pro mezioborovou spolupráci rozhodli, může to být užitečné hned z několika důvodů:

- ▶ Dozvíím se více o jiných profesích a postupech práce, čehož mohu využít i v situacích, kdy pomoc dalších profesionálů popisují a nabízím dalším klientům.
- ▶ Klient může dosáhnout svého cíle rychleji, než kdyby spolu profesionálové nespolupracovali.
- ▶ Můžu získat nové nápady a postupy pro svoji praxi.

- ▶ Vymyšlený postup práce může být pro klienta více šitý na míru.
- ▶ Může to být jeden z faktorů, který brání syndromu vyhoření.

CO TO STOJÍ?

Mezioborová spolupráce ale přeci jen něco stojí. Zdá se, že minimálně na začátku nastavování mezioborové spolupráce, pokud se jí organizace rozhodnou zařadit do svého poskytování služeb, je potřeba větší množství času věnovat domlouvání toho, jak vlastně bude mezioborová spolupráce vypadat. To do jisté míry ubírá pracovníkům i vedoucím čas na ostatní aktivity. Samozřejmě záleží na typu, či formě mezioborové spolupráce. Nejvíce času pravděpodobně zabere promýšlení a domlouvání Transdisciplinarity, kterou se ale nyní zabývat příliš nebudeme. I zavádění interdisciplinární formy ale znamená, že by se měl věnovat čas domluvení následujících oblastí:

- ▶ Bude mezioborový tým stálou součástí práce, a pokud ano, jak často bude mít porady, jak bude tým komunikovat mezi sebou a jak budou jeho členové sdílet informace o klientech?
- ▶ Jak by měl vypadat vztah mezi jednotlivými profesemi a jak udělat, aby měli v týmu všichni stejné slovo?
- ▶ Kdo bude co platit a jak zajistit, aby byli členové týmu stejné, či spravedlivě finančně ohodnoceni?

- ▶ Kdo se do mezioborového týmu hodí s ohledem na ochotu spolupracovat a brát stejně vážně názor ostatních profesí jako své vlastní?
- ▶ Kdo tým povede?
- ▶ Kdo a jak bude řešit situace, kdy se odborníci různých profesí neshodnou na postupu?
- ▶ Kdo bude za co odpovědný?
- ▶ Kdy a v jakém rozsahu realizovat společná setkání pracovníků týmu, v rámci nichž si navzájem představí, jak uvažují nad prací, s jakou oblastí potíží pracují a jak?
- ▶ Kdo a jak bude rozhodovat o tom, jestli konkrétnímu klientovi služby mezioborového týmu nabízet nebo nikoliv?
- ▶ Jakým způsobem se budou hodnotit výsledky týmu (tedy jak se bude evaluovat to, jestli tým funguje tak, jak má, a jestli dosahuje toho, čeho by chtěl)?

JAKÉ SLUŽBY NABÍZÍME

Pokud byste se rozhodovali, zda by případná spolupráce s námi (Terapeutické centrum Modré dveře, z.ú.) byla pro Vás, či pro organizaci, kde pracujete, nějak užitečná, považujeme za vhodné, seznámit Vás základně se službami, které nabízíme. Výpis našich nabízených služeb najdete v tabulce na následující dvoustraně, a to včetně obvyklé čekací doby (v době přípravy tohoto bulletinu) a ceny za služby pro klienty. Více informací najdete na www.modredvere.cz.

JAKÉ SLUŽBY NABÍZÍME:

SLUŽBA	PRO KOHO
KRIZOVÁ INTERVENCE	Pro ty, kteří potřebují poradit s akutní situací, kterou neumí zvládnout sami. Pro ty, kterým je náhle psychicky hodně špatně a třeba ani neví pořádně proč. Pro lidi v krizi (životní změny, sebevražedné tendence...).
KLINICKÝ PSYCHOLOG	Pro ty, kteří potřebují psychologickou diagnostiku. Pro ty, kteří mají diagnostikovanou duševní poruchu nebo poruchu chování (dle MKN-10 F00-F99).
SOCIÁLNÍ AKTIVIZACE	Pro ty, kteří spadají do cílové skupiny*) a zároveň potřebují podpořit v tom, aby se lépe vyznali v sobě, uměli se lépe rozhodovat.
SOCIÁLNÍ REHABILITACE	Pro ty, kteří spadají do cílové skupiny*) a zároveň potřebují podpořit v hledání a udržení práce, péči o domácnost, komunikaci s úřady, jednání mezi lidmi atp.
PSYCHOTERAPEUTICKÉ SLUŽBY	Pro ty, kteří se chtějí lépe poznat, chtějí vyřešit jimi zažívaný problém, potřebují se lépe vyznat ve vztazích, rozhodnout se. Individuální, párová a rodinná terapie.

*) Cílová skupina = klienti sociální aktivizace a sociální rehabilitace musí být lidé, kteří trvale bydlí ve Středočeském kraji, je jim mezi 15 a 85 lety (včetně), mají diagnostikovanou některou z vybraných duševních poruch a poruch chování (kategorie F v rámci desáté revize Mezinárodní klasifikace nemocí) a musí se nacházet v nepříznivé sociální situaci. Definování nepříznivé sociální situace i rozsah diagnos je relativně komplikované, takže jestli konkrétnímu klientovi můžeme tyto sociální služby nabídnout Vám rádi odpoví pracovníci sociálních služeb. Jejich seznam je zde: <http://www.modredvere.cz/cz/ricany-socialni-rehabilitace>

ČEKACÍ DOBA	CENA	MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE
Zpravidla bez čekání, případně do 1 hodiny po příchodu. Lze se objednat.	Zdarma.	S ohledem na anonymitu a krizový stav klientů bez možnosti mezioborové spolupráce.
Cca 3 až 4 měsíce, objednání nutné.	Pokud jsou pojištěni u smluvních pojišťoven, tak zdarma.	Spolupráci je možné individuálně domlouvat, záleží na souhlasu pacientů se sdílením informací.
Zpravidla 1 až 2 měsíce; na první kontakt lze přijít bez objednání.	Zdarma.	Podle domluvy klienta a pracovníků.
Zpravidla 1 až 2 měsíce; na první kontakt lze přijít bez objednání.	Zdarma.	Podle domluvy klienta a pracovníků.
Zhruba 2 měsíce.	Podle aktuálního ceníku jednotlivých center.	Podle domluvy klienta a terapeuta.

Konkrétní náplň spolupráce individuálně domlouváme s konkrétními klienty a klientkami, kteří k nám přicházejí. V některých případech (mimo klinického psychologa a psychoterapeutické služby) za klienty jezdíme

do míst, kde bydlí, a nabízíme jim podporu v situacích, které zažívají ve svém životě i mimo budovy, ve kterých organizace sídlí. Více informací najdete na stránkách www.modredvere.cz.

JAKÉ INFORMACE LZE OD SOCIÁLNÍCH SLUŽEB OČEKÁVAT

Protože je součástí spolupráce také předávání informací o klientech a klientkách, ať již se o mezioborovou spolupráci jedná, nebo ne, vypisujeme níže, pro Vaší představu, informace, které je od nás možné získat. Informace zasíláme organizacím v následujících případech:

- ▶ Pro zdravotnické služby, sociální služby a další pomáhající profese v případě, že s tím klient souhlasí – tedy podepíše informovaný souhlas o předání informace
- ▶ Pro OSPOD a PČR v situacích, kdy s předáním informací buď klient souhlasí, anebo v případech, které nám ukládá zákon.

O klientech zpravidla shromažďujeme v sociálních službách následující informace a to podle druhu služeb, které jsou klientům a klientkám poskytovány:

DRUHY SLUŽEB

KRIZOVÁ POMOC:

Krizová pomoc je poskytována anonymně, takže to, takže uchovávané informace se týkají potíží, se kterými klient přišel, délky intervence a data, ve kterém intervence proběhla. Jsme tedy schopni dohledat, jestli v určený den proběhla konzultace na dané téma. Nejsme ale již schopni dohledat, zda našich služeb využil konkrétní klient, či klientka. Pokud se na nás obrátíte s tím, že potřebujete vědět, jestli našich služeb krizové pomoci využil Josef Novák,

nebudeme s to Vám odpovědět. Pokud ale napíšete, zda jsme pracovali toho a toho dne s klientem, který mluvil o takových a takových potížích, můžeme Vám potvrdit, že na toto téma konzultace proběhla.

SOCIÁLNĚ AKTIVIZAČNÍ SLUŽBY (SOCIÁLNÍ AKTIVIZACE), SOCIÁLNÍ REHABILITACE:

O klientech zpravidla víme (pokud se nerozhodnou služeb využívat anonymně) jak se jmenují, kdy se narodili a kde bydlí. Stejně tak zaznamenáváme, co od služeb očekávají a jak probíhá spolupráce. Pokud byste tak potřebovali vědět, zda a jaké služby využil konkrétní člověk, jsme Vám tyto informace schopni předat a to buď se souhlasem klienta, či v zákoně vymezených případech (především podle Trestního zákoníku 40/2009 Sb. a Zákona o sociálně-právní ochraně dětí 359/1999 Sb.).

JAK MŮŽE SPOLUPRÁCE VYPADAT?

SPOLUPRÁCE S POLICIÍ ČR

Asi nejčastější případy možné spolupráce (která není mezioborovou spoluprací jako takovou) je předávání informací buď o možnosti využívat sociální a jiné služby (od policistů směrem k lidem), či předávání informací o klientech / pacientech policii v případě trestního řízení. V takovém případě prosíme, abyste se obraceli na vedoucí sociálních služeb. Informace, které jsme schopni předat, jsou popsány výše.

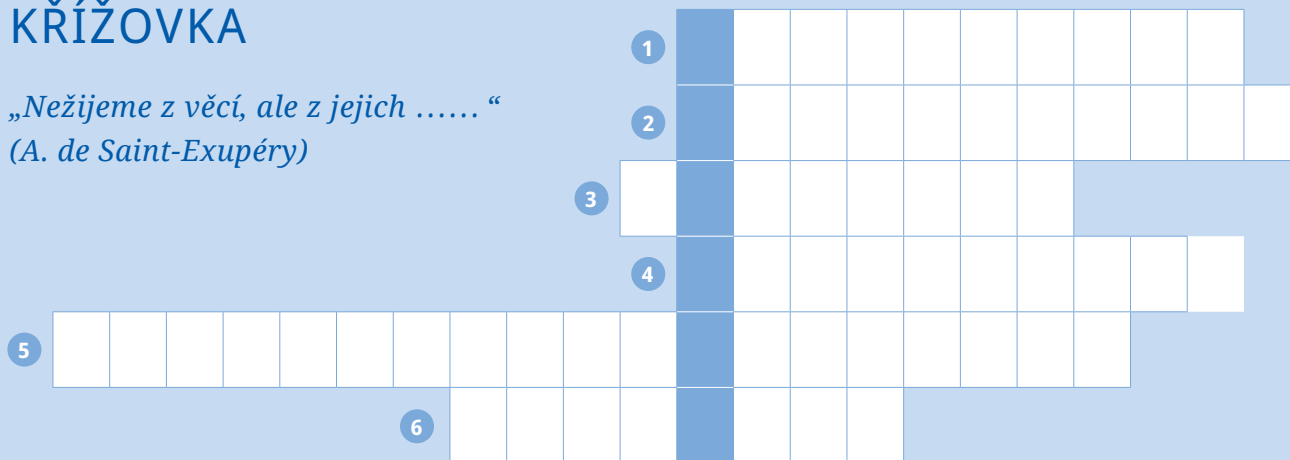
Z praxe sociální práce (především s lidmi s duševním onemocněním) je ale také znám postup, ve kterém se (po domluvě klienta, pracovníka organizace, která poskytuje sociální služby, a policie) přesně popíše, v jakých situacích (za jakého chování klienta) se zdá, že je klient ohrožen svou nemocí či krizovým stavem. Zároveň se obvykle domlouvá, že v takových situacích (pokud to umožňuje provoz organizace, která poskytuje sociální služby) je dotyčný klient dopraven policií do dané organizace, kde zpravidla vědí, jak s klientem pracovat. S ohledem na to, že jak klient, tak policie o domluvě ví, je pravděpodobné, že celá taková intervence proběhne s co nejmenšími možnými komplikacemi. Pokud byste o takový druh spolupráce měli zájem, je možné (a budeme za to rádi) se obrátit na vedoucí sociálních služeb, se kterou se následně budou domlouvat další kroky spolupráce.

SPOLUPRÁCE S OSPOD, SOCIÁLNÍMI A ZDRAVOTNÍMI SLUŽBAMI A DALŠÍMI ORGANIZACEMI

Spolupráce s OSPOD, dalšími poskytovateli sociálních služeb, s poskytovateli zdravotních služeb i s dalšími organizacemi, které se zaměřují na podporu a pomoc lidem, může vypadat různě. Můžeme si navzájem klienty doporučovat, lze se ale také společně věnovat tomu, jestli způsob práce, kterým s klientem pracujeme, není v rozporu s cíli práce jiných organizací. Lze se také domlouvat na tom, která forma mezioborové spolupráce a v jaké podobě by byla možná.

KŘÍŽOVKA

„Nežijeme z věcí, ale z jejich“
(A. de Saint-Exupéry)

- 1 Společná práce jinak
- 2 První slovo ze slovního spojení, kterému se věnujete tento bulletin
- 3 Prevence jakého syndromu může být aplikování zde popsaného způsobu práce s klienty?
- 4 Cíl je v rámci transdisciplinarity chápán jako ...
- 5 V rámci této formy spolupráce se pracovníci potkávají jak mezi sebou, tak s klientem a společně se domlouvají, kdo a jak bude pracovat a společnou práci průběžně hodnotí. Přitom jim zůstávají jejich profesní role.
- 6 Jak se jmenuje průběžné i závěrečné zhodnocení, zda se dosáhlo domluveného cíle a zda probíhal proces práce tak, jak se předpokládalo?